

Gasztroenterológiai endoszkópos tevékenység Magyarországon, 1989–2008

A Magyar Gasztroenterológiai Társaság Endoszkópos Szekciója felkérésére és megbízásából 1989 óta regisztráljuk és a LAM hasábjain évenkénti rendszerességgel közétesszük a hazai endoszkópos tevékenység főbb statisztikai adatait.

Az elmúlt év munkájára vonatkozó kérdőívünkre 124 endoszkópos laboratóriumból (109 klinikai, kórházi osztály, nyolc ambuláns ellátást végző rendelőin-

tézeti egység és hét magánrendelés) kaptunk választ. A beérkezett válaszokat a demográfiai arányok feltüntetésével, három területi egység szerint csoportosítva összesítettük egy működési feltételrendszer megjelölő és egy vizsgálati teljesítményt bemutató táblázatban. Ezúttal kerek két évtizednyi statisztikai adathalmazzal rendelkezünk, és ez a körülmény önkéntelenül is kínálja az összegzést, továbbá megkívánja a kro-

1. TÁBLÁZAT

Gasztroenterológiai endoszkópos és egyéb eszközös vizsgálatok, beavatkozások és szövődményeik száma 2008-ban

	Dunántúl	Budapest és Pest megye	Dunán innen	Összes	Szövődmény*	
Felső panendoszkópia	65 077	53 305	90 520	208 902	2	
Nyelőcsővarix szklerotizálása	785	776	956	2 517	5	
Nyelőcsővarix ligatiója	246	61	230	537	–	
Nyelőcsőtágítás	309	288	248	845	5	
Protézisbehelyezés	52	105	163	320	2	
Idegentest-eltávolítás	150	152	251	553	–	
Polypectomia	735	792	740	2 267	18	
Percutan endoszkópos gastrostomia	539	421	502	1 462	14	1†
Jejunalis tápszonda	407	492	423	1 322	–	
Sürgősségi vizsgálat	3 740	3 089	4 709	11 538	–	
Endoszkópos vérzéscsillapítás	1 043	708	1 438	3 189	–	
ERCP	4 259	4 008	4 517	12 784	23	1†
EST	2 482	2 174	2 675	7 331	84	2†
Kőextrakció	1 451	766	1 085	3 302	13	
Mechanikus kőzúzás	84	42	170	296	5	
Biliaris endoprotézis	500	1 329	556	2 385	2	
Nasobiliaris drenázs	33	270	23	326	–	
Epeúti tágítás	69	217	189	475	–	
Ductus pancreaticus endoprotézise	86	39	5	130	–	
Cystogastroduodenostomia	6	25	4	35	1	
Endoszkópos ultrahang	120	236	334	690	–	
Enteroszkópia	25	83	129	237	–	
Kapszulás enteroszkópia	172	36	1	209	–	
Laparoszkópia	17	18	9	44	–	
Májbiopszia	387	432	216	1 035	3	
Kolonoszkópia	30 956	32 237	44 016	107 209	20	1†
Polypectomia	5 605	2 009	5 228	12 842	56	2†
Sürgősségi vizsgálat (vérzés)	233	226	360	819	–	
Szigmoszkópia	3 006	2 216	3 774	8 996	–	
Polypectomia	582	142	558	1 282	–	
Rektoszkópia	736	2 227	1 609	4 572	–	
Polypectomia	56	61	150	267	1	
Összesen	104 368	94 366	144 909	343 643	254	7†

*harmincegy nagy forgalmú centrumból (112 000 vizsgálat) nem kaptunk adatokat.

2. TÁBLÁZAT

Személyi és eszközállomány 2008-ban

	Dunántúl	Budapest és Pest megye	Dunán innen	Összes
Lakosság (millió)	3,0	2,9	4,1	10,0
Gasztroenterológiai endoszkópos munkahely	37	38	49	124
Videóval rendelkezik	33	31	47	111
24 órás készenlét megoldott	26	15	28	69
Szakember-ellátottság				
Gasztroenterológus szakorvosok száma	118	156	147	421
Endoszkópos vizsgálatokat végző orvosok száma	134	192	177	503
Endoszkópos asszisztensek száma	107	107	128	342
Közülük szakasszisztensek	81	70	99	250
Üzemképes eszközállomány				
A) Hagyományos fiberoszkópok				
Felső panendoszkóp	34	48	44	126
Duodenoszkóp	13	10	7	30
Laparoszkóp	1	1	1	3
Kolonoszkóp	15	22	17	54
Szigmoidoszkóp	4	2	4	10
B) Videoendoszkópok				
Panendoszkóp	95	93	121	309
Duodenoszkóp	42	40	49	131
Enteroszkóp	1	3	2	6
Kolonoszkóp	83	97	104	284
Szigmoidoszkóp	1	1	2	4
Endoszkópos ultrasonográf	3	3	4	10
Videokapszulás enteroszkóp	3	1	1	5
Endoszkópos automata dezinficiálás	18	23	29	70

3. TÁBLÁZAT

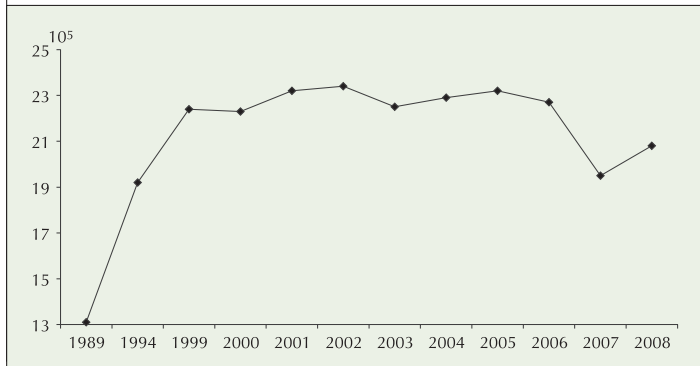
Fontosabb gasztroenterológiai endoszkópos vizsgálatok és beavatkozások száma Magyarországon dekádonként és összesítve

	1989–1998	1999–2008	20 évi összesített szám
Összes endoszkópia	2 576 198	3 523 519	6 099 717
Felső panendoszkópia	1 812 083	2 236 413	4 048 496
Nyelőcsővarix szklerotizációja, ligatíója	31 176	36 157	67 333
Nyelőcsőtágítás	7 571	8 465	16 036
Protézis behelyezése	900	1 354	2 254
Idegen test eltávolítása	3 906	5 694	9 600
Polypectomia	10 826	14 531	25 357
Percutan endoszkópos gastrostomia	716	8 767	9 483
Sürgősségi vizsgálat	120 819	133 583	254 402
Endoszkópos vérzéscsillapítás	16 424	29 768	46 192
Kolonoszkópia	353 984	885 054	1 239 038
Polypectomia	44 130	108 609	152 739
ERCP	90 224	133 463	223 687
EST	27 911	62 146	90 057
Kőextrakció	11 992	29 110	41 102
Mechanikus kőzúzás	1 357	2 711	4 068
Biliaris endoprotézis	5 249	20 118	25 367
Nasobiliaris drenázs	1 630	4 836	6 466

ERCP: endoszkópos retrográd kolangiopankreatográfia; EST: endoszkópos sphincterotomia

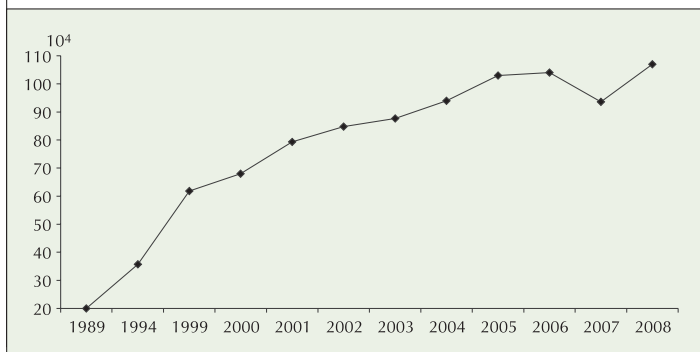
1. ÁBRA

A felső panendoszkópos vizsgálatok számának alakulása az elmúlt két évtizedben (100 ezres nagyságrend)

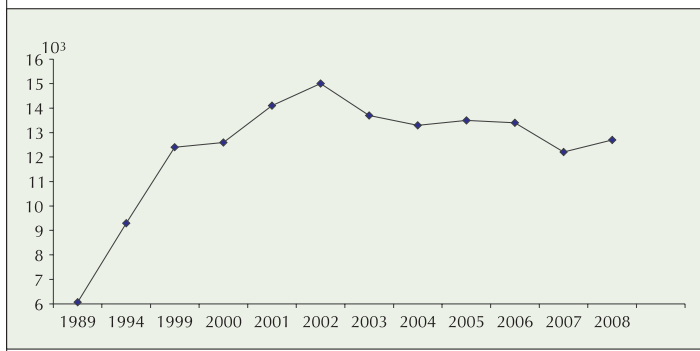
2. ÁBRA

A kolonoszkópos vizsgálatok számának alakulása az elmúlt két évtizedben (10 ezres nagyságrend)

3. ÁBRA

Az ERCP vizsgálatok számának alakulása az elmúlt két évtizedben (ezres nagyságrend)

ERCP: endoszkópos retrográd kolangiopankreatográfia

nológiai összehasonlítást. Ennélfogva a 2008. évi tevékenység külön kommentálásától eltekintünk (1., 2. táblázat).

Húsz év alatt a jelentést szolgáltató gasztroenterológiai endoszkópos munkahelyek száma 113-130-124 között változott. Ezen belül a korábban csak kivé-

telesen előforduló magánrendelések aránya 2007 óta növekedésnek indult. A szakterületen dolgozó, tükrözéses vizsgálatokat végző orvosok száma 402-527-503 között ingadozott, miközben a gasztroenterológus szakorvosok aránya a kiindulási 121-ről 421-re emelkedett. A 192-378-342 közötti létszámban dolgozó asszisztensek körében a képesített szakasszisztensek száma az 1992. évi „első fecskéktől” napjainkra 250-re gyarapodott.

1989-ben az eszközös felszereltséget döntően a szál-optikás készülékek jelentették. Akkoriban a munkahelyek 24%-ában volt elérhető ilyen-olyan videoendoszkóp, míg napjainkban a centrumok 88%-ában már csaknem kizárólag videorendszerek üzemelnek, esetenként a legmodernebb digitális képrögzítővel. Az AIDS-, a hepatitis- és a *Helicobacter pylori*-veszélyeztetettség árnyékában fontos előrelépést jelentett, hogy megjelentek és szélesebb körben elterjedtek az endoszkópmosó, -dezinficiáló automata berendezések. A technikai korszerűsödés mellett azonban időről időre kísért a finanszírozás szűkössége, ami gondot okoz az eszközök és megannyi tartozékuk beszerzését, mennyiségét, minőségét, üzemelését, amortizációját, javítását és pótlását illetően.

Az elmúlt két évtized alatt több új eszköz és módszer (endoszkópos ultrasonográf, enteroszkóp, kapszula endoszkópia stb.) jelent meg a gasztroenterológusok vizsgálati eszköztárában. Mindeközben a laparoszkópia kikerült a szakmából, a rektoszkópiák száma nagy arányban visszaesett, bizonyos célzott punkciós beavatkozások ma már döntően az invazív radiológia körébe tartoznak, és a májbiopsziák terén is egyfajta specializálódás (hepatológia) mutatkozik.

A fontosabb endoszkópos vizsgálatok és az azokhoz társuló operatív beavatkozások mennyiségi adatait az 3. táblázat tartalmazza. Általánosságban megállapítható, hogy a tükrözések kapcsán végzett terápiai műveletek palettája (stentelés, ligatio, mucossectomia stb.) szélesedett, és különösen növekedett az ERCP-hez társuló operatív beavatkozások aránya. További elemzésektől eltekintve, de az egyes sorok közé betévedve a sürgős felső panendoszkópiák száma alapján például könnyen felbecsülhető a heveny emésztőtraktus-vérzések országos incidenciája (adataink szerint 120-130 eset/100 000 lakos/év).

A három meghatározó jelentőségű endoszkópos vizsgálat (felső panendoszkópia, kolonoszkópia, ERCP) mennyiségének évenkénti alakulását az 1–3. ábrákon tüntettük fel. Érdemesnek látszik – szervezőknek, vezetőknél, élenjáró egészségpolitikusoknak, hitelező finanszírozóknak – elmerengeni a vizuális görbe 2007. évi bukkanóján.

dr. Nagy György,
dr. Orosz Péter

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kórház,
II. Belgyógyászati Osztály, Miskolc